

Een terugblik op 10 jaar NIX18

Lex Lemmers

Inspiratiemiddag NIX18, Kanaal 30 Utrecht
12 december 2023

Netherlands Institute of
Mental Health and Addiction

Overzicht

- Aanleiding NIX18: verhoging van de leeftijdsgrens voor de verkoop van alcohol naar 18 jaar
- NIX18: een normcampagne
- Een aantal activiteiten van NIX18 door de jaren heen
- Wat heeft NIX18 opgeleverd?

18 juni 2013: Stemming over nieuwe alcoholleeftijdsgrens in de Eerste Kamer.

Periode 2011 – 2015: aanpassing van de DHW

- Decentralisatie toezicht naar gemeenten
- Meer bevoegdheden voor de burgemeester
- Boete minderjarigen voor in bezit hebben alcohol
- Verhoging van de leeftijdsgrens van 16 naar 18 jaar (2014).

1 januari 2014: verhoging van de leeftijdsgrens verkoop alcohol naar 18 jaar

Twee campagnes

- Infocampagne om burgers te informeren over de aangepaste DHW
- Normcampagne NIX18 gericht op de **omgeving** van jongeren. (Nederland moest meegenomen worden in deze cultuuromslag. Er zat met name bij verstrekkers veel verzet. Daarentegen was er al langere tijd maatschappelijk draagvlak voor de leeftijdsverhoging)

Meer over NIX18

- Publiek-private samenwerking/omgevingscampagne.

- Niet roken, niet drinken.

- Doel 1: het verhogen van de *naleving* door verstrekkers van alcohol en tabak.
- Doel 2: ouders motiveren om ook thuis regels te stellen over alcohol en tabak en de leeftijdsgrens ook thuis te hanteren.

NIX18

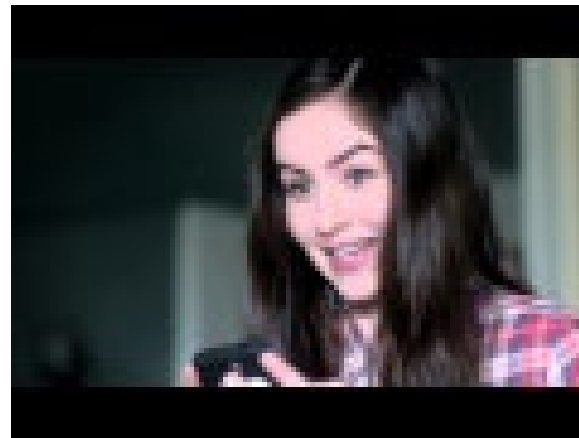
CBL
GGD Nederland
Hartstichting
KHN
KWF
Longfonds
NOC-NSF
NVWA
VNG
Thuiswinkel.org
Trimbos-instituut
Ministerie AZ / DPC
Ministerie V&J
Ministerie VWS

Voorbeeld campagne 2015

'Hoe je 'm ook maakt, NIX is de afspraak'

- Overhoren: https://www.youtube.com/watch?v=QWZQaEpSM_U
- WIFI: <https://www.youtube.com/watch?v=J3D1pQdRaCk>
- Gamen: <https://www.youtube.com/watch?v=1D6n3bbQWkM>

Recente campagne: Niet voor Nix

Trimbos en NIX18

- Landelijke communicatie
- Implementatie
- Materiaal en methodiek
- Onderzoek

Een aantal activiteiten door de jaren heen

- NIX zonder ID/Hoe show jij je ID?
- Quest: blad van NIX
- Kalender van NIX
- Ouderavond van NIX

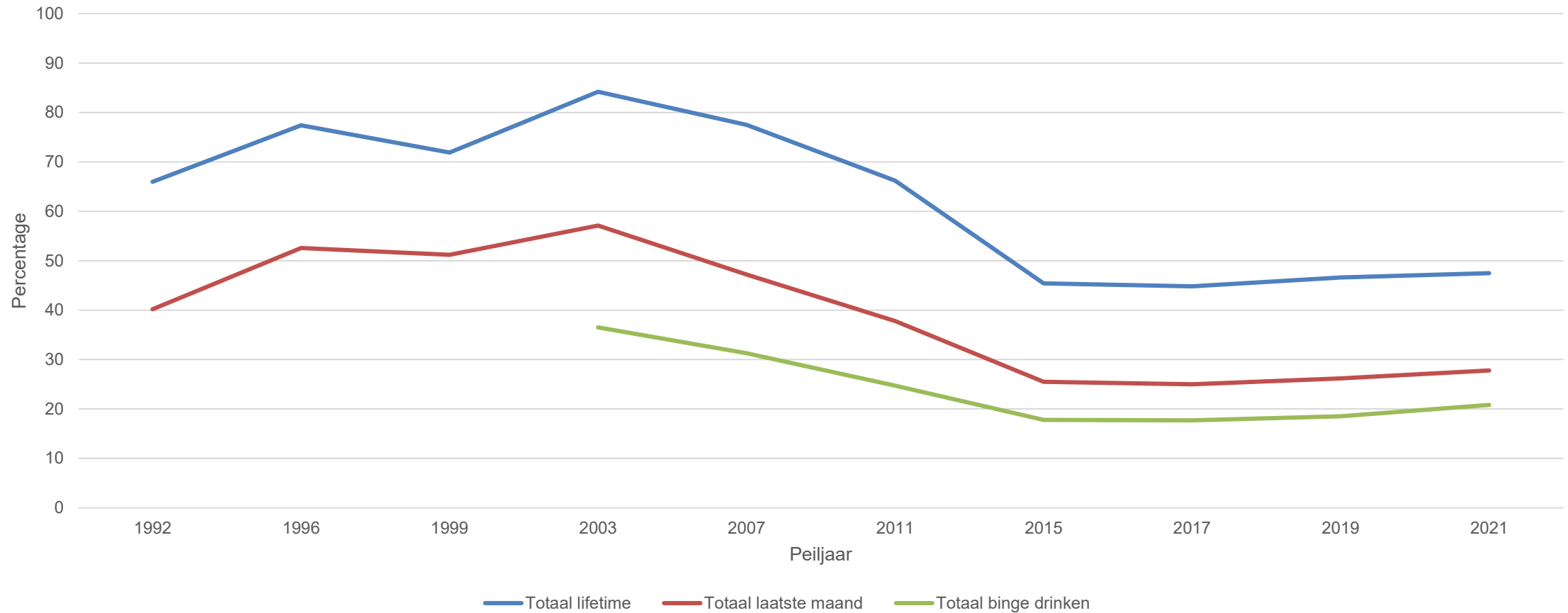
Maar ook:

- Regio werkgroep → intermediair tussen het lokale veld en het landelijk campagneteam
- Helpdesk/wetenschappelijk onderzoek
- Ondersteunend onderzoek: infosheets/Infographics
- Studiedagen/inspiratiesessies
- Pilots om jongeren te betrekken (Maklukzat, Happy Drinks The Battle, Debat van NIX en #NIXnodig)

Wat heeft NIX18 opgeleverd?

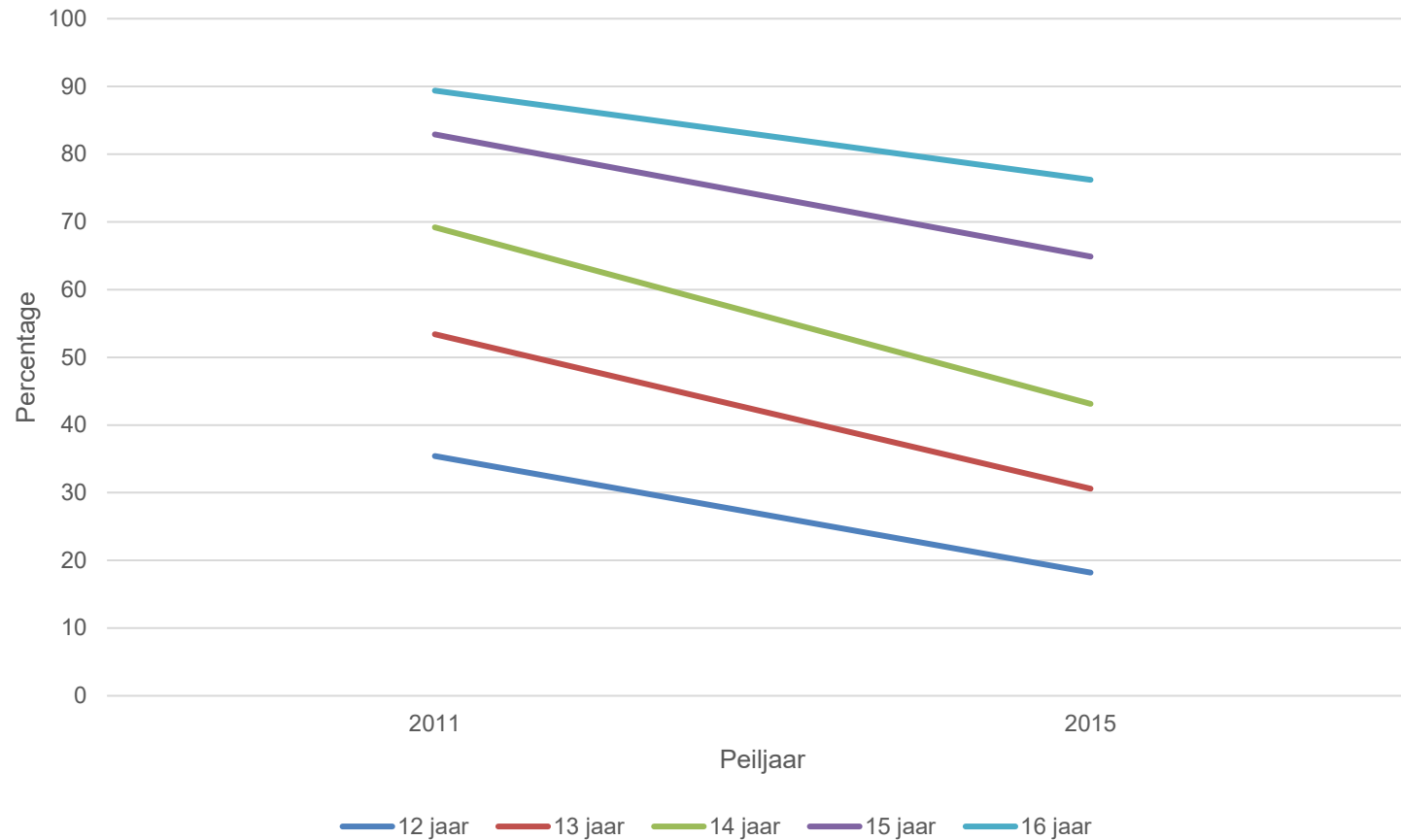
- Een sterk merk: grote landelijke bekendheid.
- Een gedragen norm: geen alcohol verkopen aan jongeren onder de 18 jaar.
- Een norm die ook door ouders wordt gedragen
- De norm NIX18 wordt ook gedragen door jongeren zelf.
- Een landelijke paraplu waaronder regionale en lokale activiteiten uitgevoerd worden.

Wat kunnen we zeggen over het effect van NIX18 op alcoholgebruik van jongeren?

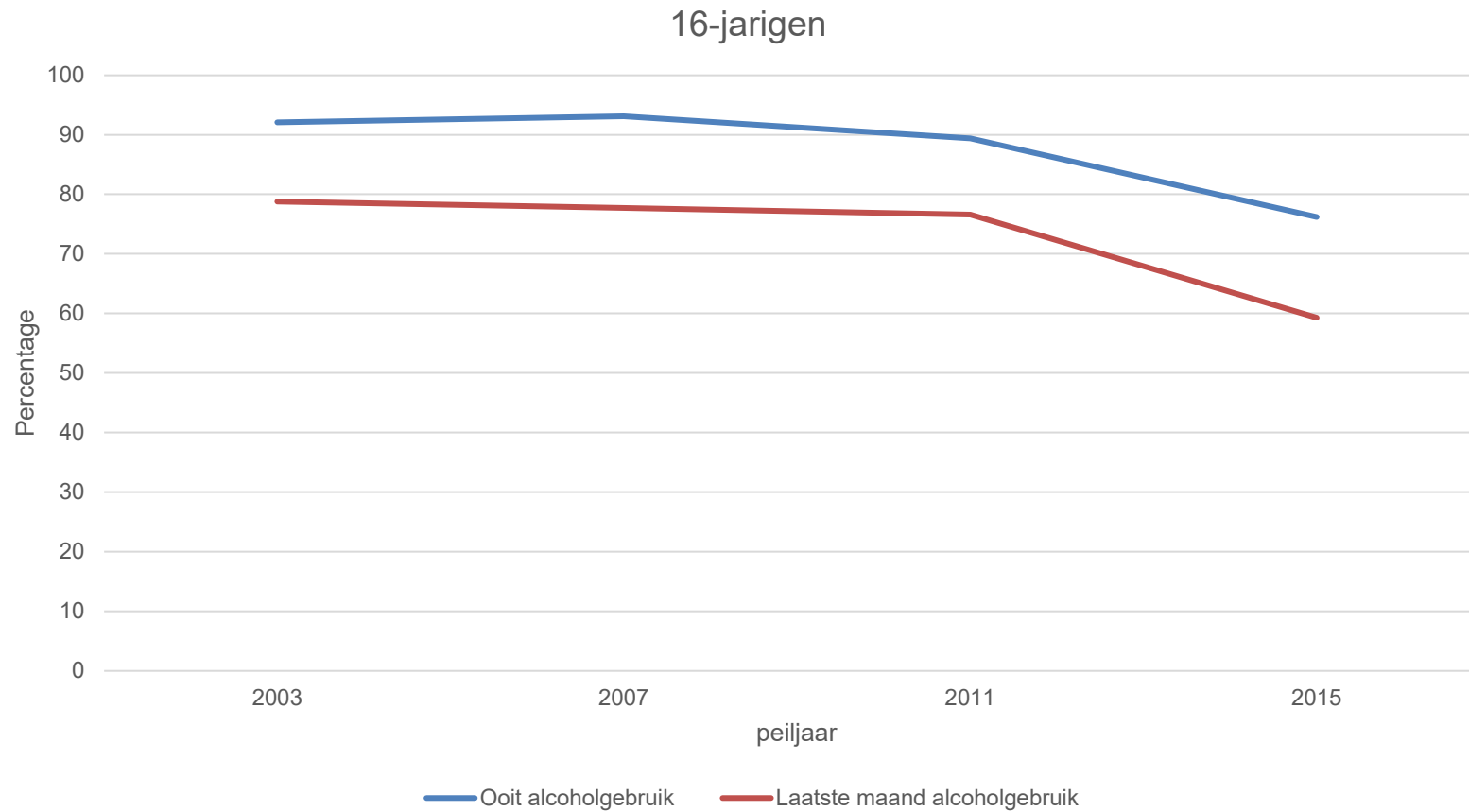

Inzoomen op periode 2011- 2015

Ooit alcoholgebruik scholieren 12 t/m 16 jaar

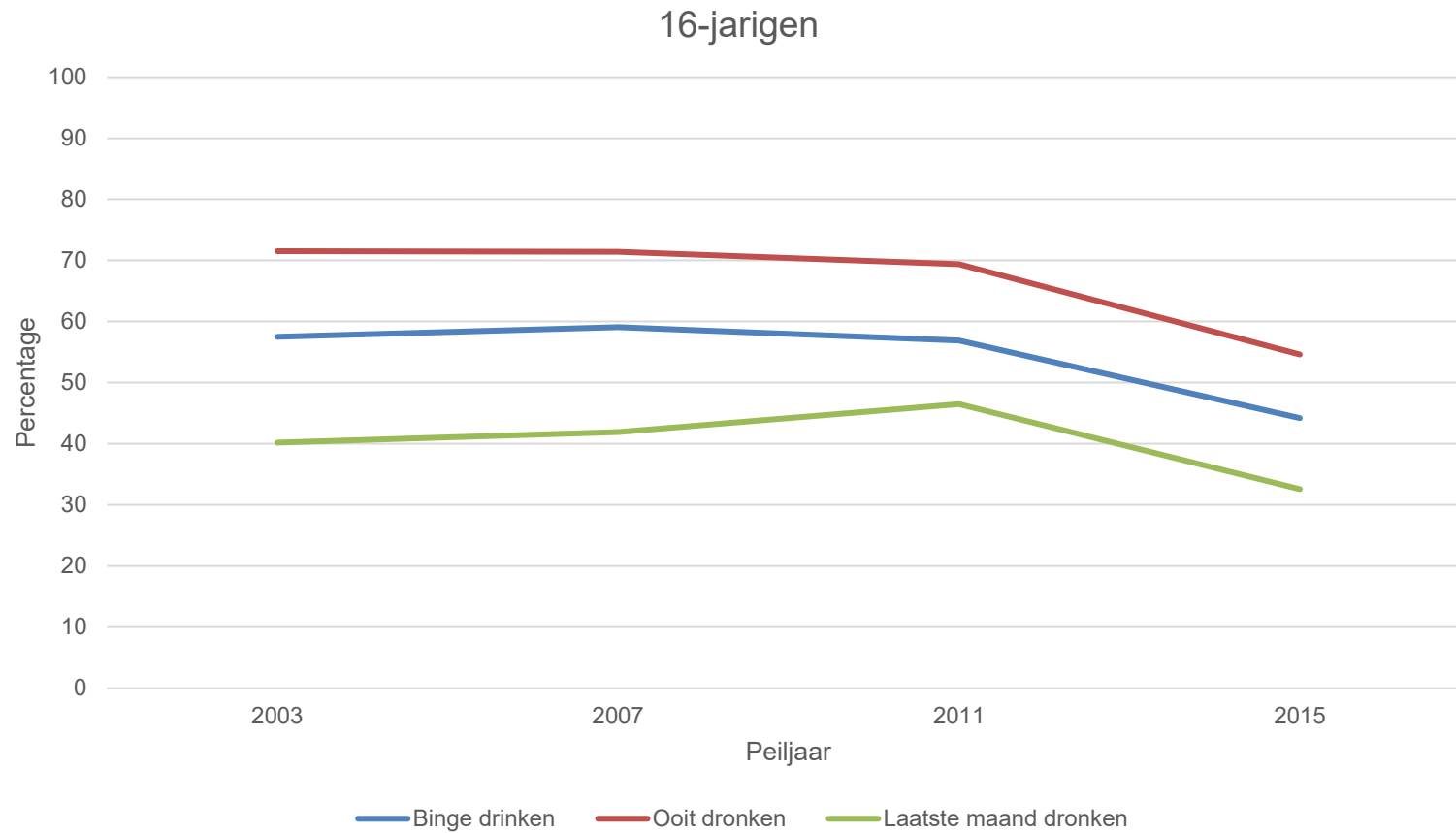

Inzoomen op alcoholgebruik 16-jarigen

Inzoomen op overmatig alcoholgebruik 16-jarigen

Percentages ID-vraag en Naleving (15 jarige testkopers).

	ID-vraag	Naleving
2011	43,9%	28,2%
2013	54,1%	46,5%
2014	61,5%	55,7%
2016	77,4%	73,9%

Regels stellen ouders is veranderd

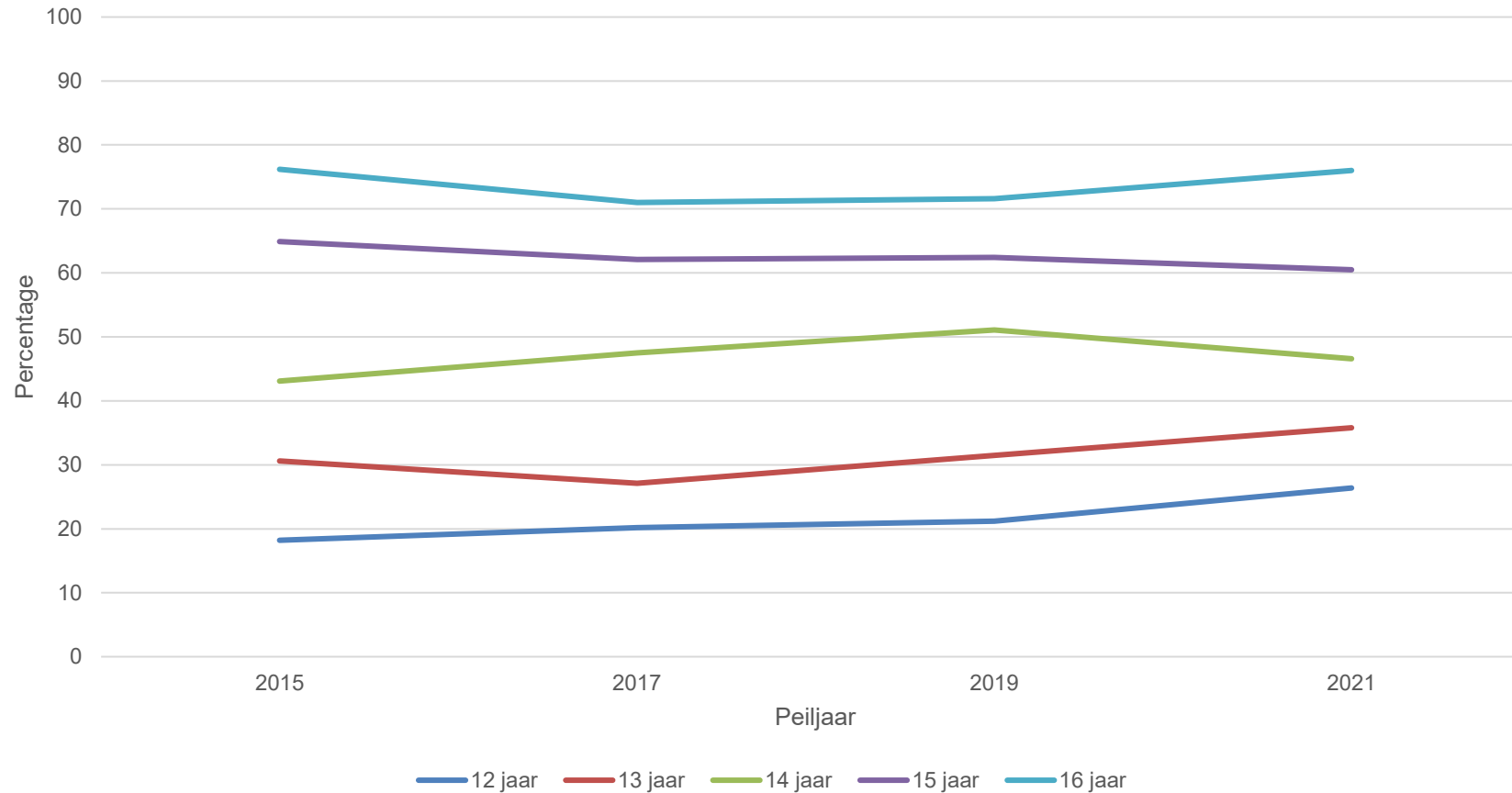
2007: 50 procent van de ouders stelt strenge alcoholregels thuis

2013: 69 procent van de ouders stelt strenge alcoholregels thuis

2015: 77 procent van de ouders stelt strenge alcoholregels thuis

Maar daarna?

Ooit alcoholgebruik 12 t/m 16 jarigen

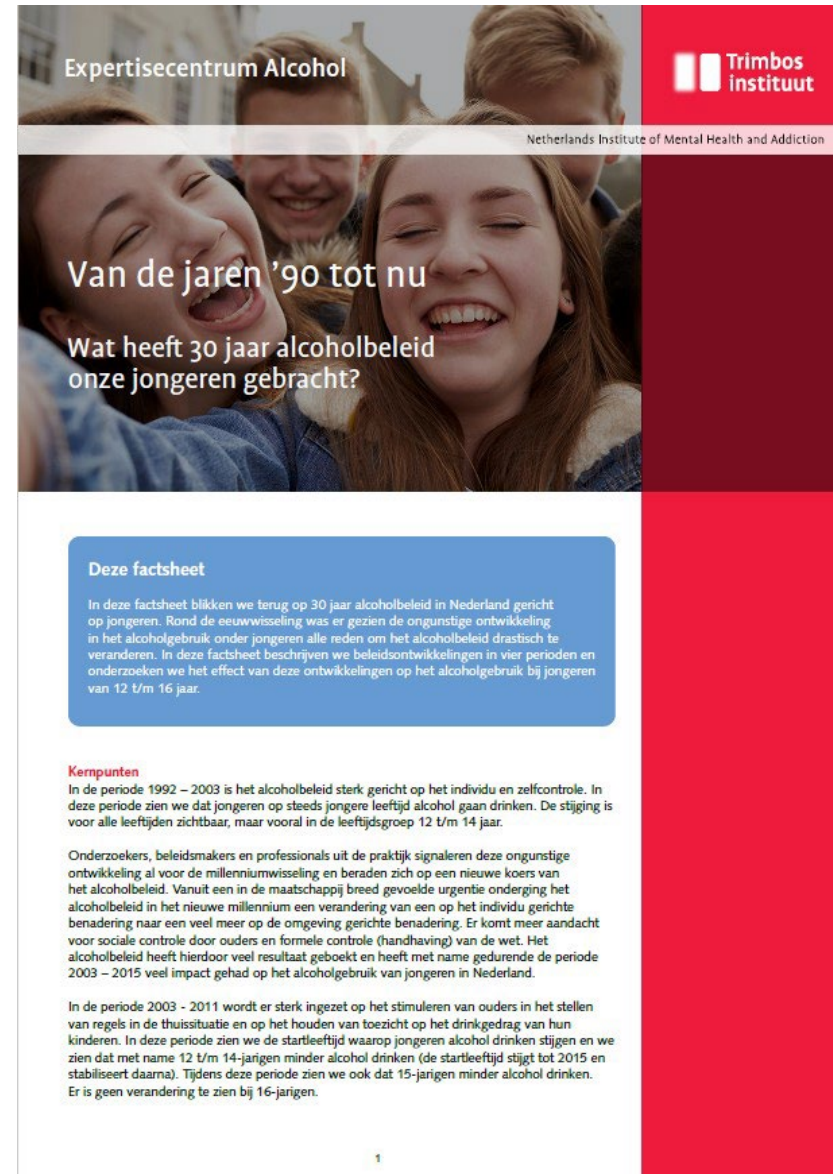
Wat kunnen we concluderen?

- De leeftijdshverhoging van 16 naar 18 jaar in combinatie met NIX18 heeft (zeer waarschijnlijk) een direct effect gehad op alcoholgebruik jongeren.
- Daarna heeft NIX18 het effect vast kunnen houden.
- Er zijn aanwijzingen dat de effecten 'teruglopen.'
- Uitdaging: jongeren en hun ouders in de leeftijdsgroep tussen 15 en 18 jaar.

Meer weten:

Wat heeft 30 jaar alcoholbeleid onze jongeren gebracht?

Lex Lemmers
Wim van Dalen
Carmen Voogt
Karin Monshouwer
Camilla de Jong

Expertisecentrum Alcohol

Trimbos
instituut

Netherlands Institute of Mental Health and Addiction

Van de jaren '90 tot nu

Wat heeft 30 jaar alcoholbeleid onze jongeren gebracht?

Deze factsheet

In deze factsheet bliken we terug op 30 jaar alcoholbeleid in Nederland gericht op jongeren. Rond de eeuwwisseling was er gezien de ongunstige ontwikkeling in het alcoholgebruik onder jongeren alle reden om het alcoholbeleid drastisch te veranderen. In deze factsheet beschrijven we beleidsontwikkelingen in vier perioden en onderzoeken we het effect van deze ontwikkelingen op het alcoholgebruik bij jongeren van 12 t/m 16 jaar.

Kernpunten

In de periode 1992 – 2003 is het alcoholbeleid sterk gericht op het individu en zelfcontrole. In deze periode zien we dat jongeren op steeds jongere leeftijd alcohol gaan drinken. De stijging is voor alle leeftijden zichtbaar, maar vooral in de leeftijdsgroep 12 t/m 14 jaar.

Onderzoekers, beleidsmakers en professionals uit de praktijk signaleren deze ongunstige ontwikkeling al voor de millenniumwisseling en beraden zich op een nieuwe koers van het alcoholbeleid. Vanuit een in de maatschappij breed gevoelde urgentie onderging het alcoholbeleid in het nieuwe millennium een verandering van een op het individu gerichte benadering naar een veel meer op de omgeving gerichte benadering. Er komt meer aandacht voor sociale controle door ouders en formele controle (handhaving) van de wet. Het alcoholbeleid heeft hierdoor veel resultaat geboekt en heeft met name gedurende de periode 2003 – 2015 veel impact gehad op het alcoholgebruik van jongeren in Nederland.

In de periode 2003 - 2011 wordt er sterk ingezet op het stimuleren van ouders in het stellen van regels in de thuissituatie en op het houden van toezicht op het drinkgedrag van hun kinderen. In deze periode zien we de startleeftijd waarop jongeren alcohol drinken stijgen en we zien dat met name 12 t/m 14-jarigen minder alcohol drinken (de startleeftijd stijgt tot 2015 en stabiliseert daarna). Tijdens deze periode zien we ook dat 15-jarigen minder alcohol drinken. Er is geen verandering te zien bij 16-jarigen.

1